

σκύλος

σκύλος, ο, ουσ. [*<αρχ. σκύλος*], ο σκύλος. **1.** (υβριστικά) άνθρωπος κακός, αδιάντροπος, κυνικός, ο παλιάνθρωπος: «τόσο καλό κορίτσι και παντρεύτηκε ένα σκύλο, που δε θέλεις να του πεις ούτε καλημέρα». **2.** (υβριστικά) άνθρωπος άσπλαχνος, σκληρόκαρδος: «είναι τόσο σκύλος, που δεν έχει βοηθήσει ποτέ άνθρωπο». **3.** άνθρωπος ακούραστος, ακατάβλητος: «φόρτωσέ τον όση δουλειά θέλεις και μη φοβάσαι, γιατί είναι σκύλος». **4.** άνθρωπος ανυποχώρητος: «είναι τόσο σκύλος, που, αν του μπει κάτι στο μυαλό του, δεν μπορείς να του αλλάξεις γνώμη». **5.** είδος καρχαρία: «ο σκύλος δεν έχει πολύ μεγάλο μέγεθος»· βλ. και λ. σκυλάς και σκυλί. (Ακολουθούν 22 φρ.)·

- δουλεύει σαν σκύλος ή δουλεύει σαν τον σκύλο, βλ. φρ. δουλεύει σαν σκυλί, λ. [σκυλί](#). (Λαϊκό τραγούδι: σε ξένα εργοστάσια **δουλεύω σαν τον σκύλο**, μανούλα μου κι αγάπη μου, λεφτά για να σας στείλω)·

- έγινε σκύλος, βλ. φρ. έγινε σκυλί, λ. [σκυλί](#)·

- εγώ το λέω του σκύλου μου κι ο σκύλος της ουράς του, λέγεται σε εκείνες τις περιπτώσεις που πράξεις ή καθήκοντα μεταβιβάζονται από τον έναν στον άλλον, κι έτσι δεν εκτελούνται οι εντολές που δόθηκαν αρχικά από κάποιον: «πώς να προχωρήσει γρήγορα η δουλειά μ' αυτούς που μάζεψα τριγύρω μου, απ' τη στιγμή που εγώ το λέω του σκύλου μου κι ο σκύλος της ουράς του!»·

- εδώ χάνει ο σκύλος τον αφέντη του, βλ. συνηθέστ. *εδώ χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα*, λ. μάνα·

- είναι σκύλος που δαγκάνει, είναι πολύ πιστός στην υπηρεσία κάποιου πλούσιου, επώνυμου ή εξέχοντος προσώπου και γίνεται επικίνδυνος, όταν αντιληφθεί πως κάποιος τους απειλεί: «πρόσεχε, μην πλησιάζεις πολύ απροειδοποίητα στον τάδε, γιατί αυτός που στέκεται λίγο πίσω του είναι σκύλος που δαγκάνει»·

- είναι σκύλος στη δουλειά, βλ. συνηθέστ. *είναι σκυλί στη δουλειά*, λ. σκυλί·

- είχαμε σκύλο κι εβόηθα το λύκο, βλ. λ. [λύκος](#)·

- θέλει και την πίτα αφάγωτη και το σκύλο χορτάτο ή θέλει και την πίτα ολόκληρη και το σκύλο χορτάτο ή θέλει και την πίτα σωστή και το σκύλο χορτάτο, βλ. λ. [πίτα](#)·

- και η πίτα αφάγωτη και ο σκύλος χορτάτος ή και η πίτα ολόκληρη και ο σκύλος χορτάτος ή και η πίτα σωστή και ο σκύλος χορτάτος, βλ. λ. [πίτα](#)·

- και του κουμπάρου ο σκύλος, σύντεκνος είναι κι εκείνος, βλ. λ. [σύντεκνος](#)·

- μαλώνουν σαν το σκύλο με τη γάτα, βλ. συνηθέστ. *τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα*·

- μπάτε σκύλοι αλέστε (κι αλεστικά μη δώστε), λέγεται ειρωνικά για σπίτι, κατάσταση, επιχείρηση ή δημόσια υπηρεσία, όπου, γενικά, δε φυλάγονται καλά τα συμφέροντα: «θα διαλύσει σίγουρα αυτή η επιχείρηση, γιατί είναι μπάτε σκύλοι αλέστε || απ' τη μέρα που ανέλαβε η τάδε κυβέρνηση, όλα τα υπουργεία είναι μπάτε σκύλοι αλέστε κι αλεστικά μη δώστε»·

- μπρος φίλος και πίσω σκύλος, βλ. λ. [φίλος](#)·

- να χάνει ο σκύλος τον αφέντη του, βλ. συνηθέστ. *να χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα*, λ. μάνα·

- όποιος κοιμάται με σκύλους, σηκώνεται με ψύλλους, όποιος μπλέκει σε βρόμικες, σε ύποπτες υποθέσεις, υφίσταται και τις δυσάρεστες συνέπειες: «ξέκοψε απ' τις κακές παρέες που κάνεις, γιατί όποιος κοιμάται με σκύλους, σηκώνεται με ψύλλους». Συνών. *όποιος ανακατώνεται με τα πίτουρα, τον τρώνε οι κότες / όποιος ανακατώνεται με τα σκατά, τον τρώνε τα γουρούνια / όποιος ανακατώνεται με τα χώματα, θα μπουν στα μάτια του / όποιος κλοτσάει τ' αγκάθια, πονάνε τα πόδια του / όποιος πάει στο βάλτο να κυνηγήσει, θα γελαστεί*·

- πετώ (σε κάποιον κάτι) όπως πετάνε στο σκύλο το ψωμί, δίνω σε κάποιον κάτι με προσβλητικό, με υποτιμητικό τρόπο: «ξέχασε τι φτώχειες που είχε και τώρα που τα κονόμησε και του ζητάω κάτι, μου το πετάει όπως πετάνε στο σκύλο το ψωμί». (Λαϊκό τραγούδι: *αυτά τα λίγα ψίχουλα κι αν θα μου τάξεις, σου τα πληρώνω μ' οποιαδήποτε τιμή· και θα τα πάρω, και αν ακόμα τα πετάξεις, όπως πετάνε σ' ένα σκύλο το ψωμί*).

- σαν το σκύλο με τη γάτα, λέγεται σε περίπτωση έντονης και συνεχούς διαμάχης, ιδίως ανάμεσα σε δυο άτομα: «εξακολουθούν να μαλώνουν τα δυο αδέρφια; -Σαν το σκύλο με τη γάτα».

- στου σκύλου το προσκέφαλο, ψωμί δεν ξημερώνει, οι άπληστοι επιδιώκουν να βγάλουν κέρδος από παντού: «μόνο αν μπλέξεις μ' αυτόν το φαταούλα θα καταλάβεις, γιατί στου σκύλου το προσκέφαλο, ψωμί δεν ξημερώνει».

- το μπαστούνι για τους σκύλους κι η ψωλή είναι για τους φίλους, βλ. λ.ψωλή.

- τον έκανα σκύλο, βλ. συνηθέστ. τον έκανα σκυλί, λ. [σκυλί](#).

- τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα, δε μονοιάζουν ποτέ, δεν τα πάνε καθόλου καλά μεταξύ τους, βρίσκονται σε συνεχή διαμάχη, είτε επειδή έχουν κάποια οικονομική ή άλλη διαφορά είτε επειδή είναι κακότροποι είτε επειδή είναι ασυμβίβαστοι χαρακτήρες: «δυο αδέρφια είναι κι απ' τη μέρα που πέθανε ο πατέρας τους, τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα για τα κληρονομικά || είναι τόσο στραβόξυλα και οι δυο, που χρόνια τώρα τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα». (Λαϊκό τραγούδι: *το εξεφτέλισαν το αντρικό το φύλο. Κι όπως τρωγόμαστε σα γάτα με το σκύλο, το θηλυκό σε μια στιγμή, στην παραζάλη, μας αμολάει το βιτριόλι στο κεφάλι*).

- φαγώνονται σαν το σκύλο με τη γάτα, βλ. συνηθέστ. τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας